

DIVERSEN

1. Geschiedschrijving

De hoofdstukken over de Centrale Inlichtingendienst, het inlichtingenwerk bij de Marine en de informatiepositie in Nederland ten aanzien van de Duitse Abwehr kwamen gereed.

Naar verwachting zal de beschrijving van de inlichtingendiensten in Nederland medio mei 1968 voltooid zijn.

De betrokken hoofdamtenaar, die dit werk na het hem per 1 januari 1968 verleende functionele leeftijdsontslag nog enige tijd voortzette, beëindigt dan zijn taak.

2. Kamercommissie en Tweede Kamer

In de verslagperiode vond een drietal bijeenkomsten van de Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten plaats, waarbij de Minister, de Secretaris-Generaal, H.BVD en het Hoofd Kabinet van de Dienst aanwezig waren.

De vergadering van 24 oktober 1967 was hoofdzakelijk gewijd aan de bespreking van de contacten van de Dienst met de administraties van universiteiten en hogescholen. Deze aanleiding was door een publicatie in het Leids Universiteitsblad in de openbaarheid gekomen. De Kamercommissie bracht van het met de Minister gepleegde overleg een kort verslag uit aan de Kamer op 24 oktober 1967.

Tersake van vragen in verband met deze aangelegenheid van het lid van de Eerste Kamer Van Wijk (PSP) en van de Tweede Kamer Wiebenga (PSP) werd van advies gediend.

Op de bijeenkomst van 30 oktober 1967 werd van gedachten gewisseld over het door de griffier opgestelde concept van het door de Commissie aan de Kamer uit te brengen verslag. De Commissie werd bereid gevonden gevolg te geven aan de door de Minister uit security oogpunt of om redenen van staatsbelang voorgestelde wijzigingen. Eveneens werd een aantal feitelijke onjuistheden in het verslag rechtgezet.

In de bijeenkomst van 7 november 1967 verklaarde de Minister zich akkoord met de gewijzigde versie van het verslag, hetwelk door de Commissie op 9 november 1967 aan de Kamer werd aangeboden.

In verband met het door de Commissie aan de Bijzondere Commissie, die het wetsontwerp Telefoongeheim behandelt, uit te brengen advies omtrent de passage daarin opgenomen in verband met de veiligheid van de Staat, werd in de vergadering van 7 november 1967 hierover nog enige nadere toelichting gegeven. Eveneens werd de Commissie globaal geïnformeerd omtrent de bepaling in het wetsontwerp "Afluisteren" ten behoeve van de veiligheid van de Staat en de voorzieningen die in verband daarmee zullen worden getroffen.

Bij de behandeling van de begroting van Binnenlandse Zaken in november 1967 besloot de Vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken het punt "B.V.D." van de agenda af te voeren. Dit kwam hierna in bespreking in een speciaal daartoe belegde openbare zitting van de Commissie op 27 maart 1968, waarin H.BVD en het Hoofd Kabinet de Minister en de Secretaris-Generaal terszijde stonden. De in deze vergadering door de

heer Wiebenga ter tafel gelegde moties werden besproken in een openbare vergadering van de Commissie voor Binnenlandse Zaken op 9 april 1968.

In de verslagperiode werd een 12-tal vanwege de Kamercommissie in behandeling gegeven verzoekschriften afgedaan.

3. Vergaderingen met de Procureurs-Generaal

H.BVD woonde de twee in deze periode gehouden bijeenkomsten bij, waarvoor de Dienst was uitgenodigd. Naast de gebruikelijke informatie over de extremistische groeperingen gaf hij een uiteenzetting over de moeilijkheden die bij het onderkennen van spionage-activiteiten worden ondervonden tengevolge van de door de communistische inlichtingendiensten - in sterkere mate dan voorheen - toegepaste zogenaamde "derde-land-ontmoetingen".

Melding werd gemaakt van een aantal gevallen betreffende het optreden van communistische inlichtingendiensten in Nederland die aan de Dienst zijn bekend geworden.

4. Rapport Werkgroep Politieke Antecedenten

Vergeseld van een toelichtende nota, werd dit rapport besproken in een bijeenkomst van de Ministerraad op 29 maart 1968. Deze betuigde instemming met de hoofdlijnen van het rapport, hetgeen daarna ter opstelling van een algemene maatregel van bestuur en verdere uitvoeringsmaatregelen in handen werd gesteld van de Directeur-Generaal voor Overheidspersoneelsbeleid.

5. Publiciteit en public relations

Nadat H.BVD zijn voornemen om pogingen aan te wenden tot verbetering van de image van de Dienst met de Minister en de Secretaris-Generaal had besproken, hield hij een inleiding over de Dienst op een besloten bijeenkomst van het Genootschap van Hoofdredacteuren op 8 november 1967. Hieraan waren persoonlijke gesprekken met enige hoofdredacteuren voorafgegaan. Een gunstige uitwerking van dit contact met de hoofdredacteuren viel reeds te bespeuren bij de commentaren in de pers naar aanleiding van het op 9 november 1967 gepubliceerde verslag van de Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten.

In voorkomende gevallen wordt op zo positief mogelijke wijze gereageerd op aanvragen van de pers om inlichtingen. Het onderhouden van deze contacten geschiedt als regel door het Hoofd van het Kabinet.

In oktober 1967 verscheen een artikel in het Leids Universiteitsblad over het verkrijgen van inlichtingen door de B.V.D. bij de administratie van die universiteit. Dit gaf tot een vrij brede publiciteit aanleiding, die voor de informatiepositie van de Dienst nadelig werkte. Na een gesprek hierover in de Kamercommissie bezocht H.BVD de rectores magnifici van de universiteiten en hogescholen. Met hen werden regelingen tertzake van het verkrijgen van door de B.V.D. gewenste inlichtingen uit de administraties getroffen.

Toen in december 1967 naar aanleiding van een publicatie in het Utrechtse studentenblad "Trophonics" een nieuwe rel over de B.V.D. dreigde te ontstaan, kon deze door een gerichte informatie aan de pers in samenwerking met de afdeling Voorlichting van het Departement en de Utrechtse Politie worden voorkomen.

Er is overleg gaande met de NTS om medewerking te verlenen aan een programma over de Dienst in de rubriek "Inburgeren".

Op voorsichtige wijze worden de contacten van de Dienst met de publiciteitsmedia verder uitgebouwd. De indruk bestaat dat hetgeen op dit terrein het laatste halfjaar werd gedaan, bijgedragen heeft tot een verbetering van het beeld dat het publiek over de B.V.D. heeft. Ook de grotere openheid die werd betracht bij de behandeling van de B.V.D. in de Tweede Kamer heeft in deze positief gewerkt.

6. Benelux-samenwerking

De Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer kwam in deze verslagperiode tweemaal bijeen, namelijk op 7 en 8 december 1967 te Den Haag en op 28 en 29 februari 1968 te Luxemburg.

Het Hoofd van de Dienst (ambtshalve lid van de Bijzondere Commissie) woonde de in Den Haag gehouden bijeenkomst bij. Op de andere bijeenkomst werd hij vertegenwoordigd door een hoofdambtenaar van de Dienst.

De Subcommissie ad hoc van de Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer vergaderde achtmaal. Aan deze vergaderingen werd telkens door een hoofdambtenaar van de Dienst deelgenomen.

Belangrijke onderwerpen waarbij de Dienst betrokken was:

- visumafschaffing met ontwikkelingslanden.
- visumbeleid ten aanzien van communistische landen.
- I.M.C.O.-verdrag (Inter Governmental Maritime Consultative Organisation).
- grenscontrole en grensformaliteiten, mede in het kader van vragen van de Raad van Europa en voorstellen van de I.C.A.O. (International Civil Aviation Organisation).
- E.E.G.-verordening betreffende het vrije verkeer van werknemers.

De Subcommissie voor de Samenwerking tussen de Veiligheidsdiensten vergaderde in de verslagperiode driemaal, namelijk op 10 november 1967 te Luxemburg, op 26 januari 1968 in Den Haag en op 29 maart 1968 te Brussel. Aan deze bijeenkomsten werd deelgenomen door het Hoofd van de Dienst, lid van de Subcommissie.

De Subcommissie voor de Samenwerking tussen de Veiligheidsdiensten heeft zich in deze periode in het bijzonder bezig gehouden met de veiligheidsproblemen verband houdende met de steeds duidelijker wordende belangstelling van de

Oosteuropese inlichtingendiensten voor de Instellingen van de Europese Gemeenschappen. De Benelux-veiligheidsdiensten onderhielden terzake contact met de Italiaanse, de Franse en de Westduitse veiligheidsdiensten.

Verwacht wordt dat de fusie van de uitvoerende organen der drie Europese Gemeenschappen uiteindelijk zal resulteren in een betere interne beveiliging van deze Gemeenschappen, maar de ondervinding heeft geleerd dat op dit punt nog diverse weerstanden te overwinnen zijn. Wat de uitwendige beveiliging van de Gemeenschappen betreft, ondervond de Belgische Veiligheidsdienst dat de immuniteiten van de ambtenaren der Gemeenschappen, zoals deze in de Verdragen van Parijs (E.G.K.S.) en Rome (E.E.G. en Euratom) zijn vastgelegd, het verkrijgen van een duidelijk inzicht in verdachte situaties kan belemmeren.

De drie Benelux-veiligheidsdiensten onderzoeken thans de mogelijkheid de autoriteiten van de Gemeenschappen te bewegen aan deze immuniteiten een minder extensieve interpretatie te geven. Dit mede omdat anders het gevaar bestaat dat Oosteuropese inlichtingendiensten gebruik maken van de diensten van Europese ambtenaren voor activiteiten in het Benelux-gebied (buiten de Gemeenschappen).

PANORAMA periode 1.10.1967 - 1.4.1968

Verhouding met andere Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

VERENIGDE STATEN

Inlichtingendienst (CIA)

Wat de berichtenwisseling met deze dienst aangaat, die qua intensiteit gelijk bleef, is de ontvangst van gegevens betreffende de zaak van de defector vermeldenswaard.

Een bezoek aan de BVD werd gebracht door de Chef van de Sectie BENELUX en de plaatsvervangend Chef van de Afdeling Verre Oosten.

De in het vorige verslag vermelde gesprekken over de interpretatie van BVD-gegevens, die een rol kunnen spelen bij de verlening van visa door de Amerikaanse autoriteiten werden voortgezet.

FRANKRIJK

Veiligheidsdienst (DST)

PH.BVD en het Hoofd van de afdeling C brachten een bezoek aan de DST, waarbij bleek dat destijds ingesteld rechtstreekse contact waardevol is.

De BVD onderhoudt een intensief berichtenverkeer met de DST. Een van de meldingen betrof een door de DST geconstateerd contact tussen een employé van een belangrijke Nederlandse industrie en een Russisch Inlichtingenofficier. Het Hoofd en het ex-Hoofd van de volggroep van de BVD brachten een werkbezoek in verband met de samenwerking in geval van gecombineerde acties.

Inlichtingendienst (SDECE)

Bezoek werd ontvangen van het Hoofd van de Afdeling Contra-spionage van deze dienst, die eerder de functie van verbindingsman in Nederland had. De tegenwoordige liaison-officier zal nog deze zomer Nederland verlaten.

WEST-DUITSLAND

Inlichtingendienst (BND)

Door de benoeming van Generaal zijn de moeilijkheden rond de opvolging van Generaal GEHLEN opgelost. H.BVD maakte bereids met de nieuwe Chef kennis. Het Hoofd van de Afdeling Contra-spionage bracht een bezoek aan Den Haag e.m. in verband met aangelegenheden de E.E.G. betreffende.

Veiligheidsdienst (BfV)

H.BVD bracht een bezoek aan deze dienst en voerde besprekingen e.m. over de achtergrond van bomaanslagen op ambassades.

Voorts vonden er besprekingen plaats tussen het Hoofd Kabinet en de gelijksoortige functionaris bij het BfV over persaangelegenheden en het public relations werk.

ENGELAND

Inlichtingendienst (M.I. 6)

Het vertrekkend Hoofd van deze dienst bracht een afscheidsbezoek aan Nederland. Hij heeft de samenwerking met de BVD sterk bevorderd, zowel in zijn laatste als in zijn vorige functie als Hoofd van de Engelse veiligheidsdienst.

Veiligheidsdienst (M.I. 5)

Les van de gebruikelijke liaison via de Engelse Inlichtingendienst gaat M.I. 5 nu over tot het onderhouden van een zelfstandige verbinding met nevendiensten in het buitenland. Dit zal geschieden door een reizend ambtenaar. De persoon in kwestie, die o.m. Hoofd van het NATO Security Bureau was, is bij de Dienst zeer goed bekend. Het Hoofd en ex-Hoofd van de volgroep brachten een bezoek aan deze dienst.

LUXEMBURG

Veiligheidsdienst

In de zaak werd nauw met deze dienst samengewerkt.

Van Luxemburgse zijde bestaat belangstelling voor de parlementaire controle op de BVD.

ITALIË

Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (SID)

H.BVD bracht een bezoek aan deze dienst in verband met het vraagstuk van de beveiliging der Europese Gemeenschappen. Het Hoofd van de Technische Afdeling van de SID bracht een bezoek aan Nederland in verband met technische aspecten van de affaire .

Civiele Veiligheidsdienst (DAR)

H.BVD bezoekt ook deze dienst in verband met de R.E.G.-problematiek.

ZUID-AFRIKA

Veiligheidsdienst

De zaak , in het vorige verslag vermeld, blijkt ook voor Nederland interessant. Alle medewerking wordt door de Zuid-Afrikaanse dienst gegeven voor de beantwoording van onze vragen.

Voor wat betreft de samenwerking met de overige diensten zijn geen bijzonderheden te vermelden.

Hetzelfde geldt voor de samenwerking met de drie militaire veiligheidsdiensten.

PANORAMA VAN WERKZAAMHEDEN VAN AFD. B VAN DE BVD (1-10-1967
t/m 31-3-1968).

Internationaal communisme

In de communistische wereld zijn het vooral de spectaculaire ontwikkelingen in het Oostblok, die in deze verslagperiode de aandacht hebben opgeëist. De verwachting schijnt gerechtvaardigd, dat de revolutie tegen de conservatieve partijbureaucratie, die het stigma van de Moskou-horigheid draagt, nog tot verdere ingrijpende wijzigingen zal leiden in het systeem van de socialistische landen. Interessant blijven daarnaast de pogingen, die van verschillende zijden worden ondernomen om de communistische beweging meer effectief te mobiliseren, hetzij door de "eenheid" ervan te versterken, hetzij door een intensiever contact te zoeken met andere anti-imperialistische bewegingen.

Deze ontwikkelingen worden zoveel mogelijk op de voet gevolgd en o.a. in beschouwingen in het Maandoverzicht becommentarieerd.

De Communistische Partij van Nederland

Gedurende de verslagperiode werd bij de bestudering van de activiteiten van de CPN bijzondere aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen:

1. Het 22e partijcongres van de CPN

Van dit congres, dat op 22, 23 en 24 december 1967 te Amsterdam werd gehouden, is een uitvoerig verslag opgemaakt, waarin vooral ruime aandacht werd geschonken aan de ontwikkeling van de positie van de CPN sinds zij in 1963 haar beleid afstemde op een "autonome en nationale" koers. Voorts werd uitvoerig ingegaan op het communistische organisatiebeginsel "democratisch centralisme" en de beleving daarvan in de praktijk.

De politieke beslissingen zullen voortaan niet meer door het dagelijks bestuur, maar - in overeenstemming met de statuten van de CPN - door het partijbestuur worden genomen. Het dagelijks bestuur wordt meer een uitvoerend orgaan. De leden van dit bestuur, elk met duidelijk omschreven verantwoordelijkheid, komen aan het hoofd te staan van uit het partijbestuur gevormde werkgroepen. Om zich ook in haar organisatorische opbouw een nationaler aanzien te geven, werd het uit enkele kern-leden van het dagelijks bestuur bestaande secretariaat opgeheven en wordt de partijleider niet langer als politiek of algemeen secretaris aangeduid, maar als voorzitter. Deze functie werd toevertrouwd aan Henk Hoekstra, die daarmee de op het laatste congres teruggetreden Paul de Groot als partijleider vervangt.

2. De houding van de CPN tegenover de internationaal communistische beweging

Duidelijk is nogmaals gesteld, dat de CPN slechts wenst samen te werken met die andere CP'en, die de autonomie van de Nederlandse CP respecteren. Op grond hiervan is er thans geen samenwerking mogelijk met de CPSU, vanwege "inmenging en intriges van die zijde". Met de Chinese CP wil de CPN de vriendschappelijke betrekkingen wel hervatten, doch slechts op voorwaarde dat van steun aan de pro-Chinese oppositiegroepen in ons land wordt afgezien.

In overeenstemming met deze positie-bepaling gaf de CPN geen gehoor aan de Russische uitnodiging de 50-jarige herdenking van de Oktober-revolutie in Moskou bij te wonen.

3. De activiteiten van de CPN in de sociaal/economische sector

Vooral de acties op bouwbedrijven in en rondom Amsterdam vreegen de aandacht vanwege de rol die communisten daarbij speelden. Een beter inzicht werd verkregen in de relatie tussen de actie-leidingen op de diverse bedrijven, het Amsterdamse Bouwvak Comité, de uit de EVC-tijd overgebleven Algemene Bond van Werkers in de Bouwnijverheid (ABWB) en de districts- en partij-leiding van de CPN. Gebleken is dat de communisten in de voorbereidingsfase actief waren bij het mitlokken van acties en zich daarna veel moeite getroosten voor de financiering van de stakingen. Eveneens werd duidelijk dat, in verband met de soeclijke financiële positie, de communisten er in bepaalde gevallen naar streefden acties voortijdig te doen beëindigen. Naast de berichtgeving in de maandoversichten werd aan deze ontwikkeling in de bouwbedrijven een afzonderlijke brief aan de regering gewijd.

4. De ontwikkeling in de oppositiegroepen

De verhouding tussen de beide pro-Chinese groepen, het MLCN (Marxistisch-Leninistisch Centrum Nederland) en De Rode Vlag, bleef vrijwel ongewijzigd. Ondanks aandrang van China (dat aan beide groepjes financiële steun blijft verlenen) om tot eenheid of althans tot samenwerking te komen, zijn beide organisaties op deze weg geen stap gevorderd. Naast zijn normale orgaan: "Rode Tribune", geeft het MLCN sinds enige tijd nog een "kader-orgaan" uit, de "Kommunist", waarin met name de gedragingen van de CPN in kritische beschouwingen worden gevolgd.

De pre-Russische oppositie wordt voornamelijk gevernd door personen die kortere of langere tijd geleden uit de CPN zijn getreden of werden geroyeerd. Veel organisatorische samenhang bestaat er onder hen niet. Het is gebleken dat er zeker twee stromingen bestaan: -zij die streven naar beïnvloeding van de CPN, teneinde deze partij weer in een meer pro-Russisch vaarwater te loodsen; en - zij die de vorming van een "linkse concentratie" (dus een nieuwe partij) in overweging nemen.

De laatste groepering komt - ondanks menigvuldige onderlinge discussie - tot weinig reële activiteit. Van de eerstbedoelde figuren doet o.m. ex-CPN-partijbestuurder F. Baruch van zich spreken, met zijn goed verzorgd polemisch (maand)blad: "Communistische Notities", waarin hij met name ingaat op het veelal door hem afgekeurde CPN-beleid.

Communistische hulporganisaties

Globaal onderscheidde het actiepatroon van de communistische hulporganisaties h.t.l. zich in het afgelopen half jaar - zoals ook in de rapportage tot uitdrukking kwam - nauwelijks van dat in de daaraan voorafgaande zes maanden, of het moest zijn dat die organisaties zich - onder invloed van de "autonome" lijn van de CPN - nog verder vervreemdden van de buitenlandse en internationale frontorganisaties en - samenhangend daarmee - van het rond verschillende themata protesterende, vooral tot de jongeren behorende Nederlandse publiek.

Hulporganisaties als ANJV, NVR en Verenigd Verzet mochten zich dan al - de één overigens soms inschikkelijk dan de ander - voegen in het CPN-gareel, dit kon niet verhinderen dat het CPN-gezag lelijke denken opliep, door b.v. de onafhankelijke houding van de zich door de Russen gesteund wetende Vereniging Nederland-USSR en haar reisbureau Vernu en de heroprichting (buiten de NVR om) van de onder partijdruk geliquideerde Vereniging voor Culturele Uitwisseling (VCU).

Een "testimonium" van het communistische isolement leverde ook het ANJV met zijn activiteiten - buiten het in de winterslaap geraakte en daaruit niet ontwaakte Jongeren Comité Vietnam om - rond het onderwerp Vietnam. De CPN ervoer met de oprichting van het door de dissident-geïnspireerde Nationaal Comité Vietnam - waarover o.m. aan de regering werd gerapporteerd - dat ook zonder assistentie van Paul de Groot c.s. de (linkse) massa wel in beweging is te brengen. Haar ergernis daarover stak zij, via haar spreekbuis "De Waarheid", niet onder stoelen of banken.

De recent gebleken communistische bereidheid om samen met een aantal (jongeren) groeperingen van links-socialistische en radicaal-pacifistische signatuur een "brede" Vietnam-actie op touw te zetten, is dan ook zeker niet alleen te verklaren als het (wat laat) trekken van een les uit het zichzelf toegebrachte isolement, maar voor een belangrijk deel ook als een poging de groep- de wind uit de zeilen te nemen, zulks teneer waar de CPN-leiding lucht kreeg van de Moskouse interesse hiervoor.

Hoe opportunistisch de CPN en haar vazallen kunnen handelen op het punt van de samenwerking met "andersdenkenden" bleek ook, toen men zich van die zijde - vermoedelijk onder de indruk gekomen van de SVB-successen bij de jongste grondraadsverkiezingen aan de universiteiten - van sceptisch buitenstaander plotseling tot belangstellend medewerker aan deze organisatie ontpopte, hetgeen er i.c. toe leidde, dat - zoon van de bekende Amsterdamse CPN-wethouder - een functie ambieerde en verwierf in de (aanvankelijk) geheel door SVB'ers bestuurde Nederlandse Studentenraad (NSR).

Ook hierover werd in aparte verslaggeving aan de regering - afgzien van de normale politieke maandrapportage - melding gemaakt. Met belangstelling - en argwaan - wordt uiteraard ook de Russische "interesse" voor de ontwikkelingen in de SVB en haar leiding gevolgd.

Pacifisme en overig links-extremisme

Meer dan de communisten hielden overigens de extremisten in de radicaal-pacifistische en links-socialistische sector in de voorbije maanden opnieuw onze aandacht gevangen: behalve ook weer de SVB, munten organisaties als SJ en PSJW hier uit door radicaliteit. De voornaamste uitgangspunten daarbij waren de zgn. Kritische Universiteit, de kwestie Vietnam, de situatie in Griekenland en - misschien het meest actuele thema: de NAVO.

Ook de meestal vreedzame Nederlandse anarchisten (de provo's daar gelaten) kwamen in het nieuws door het gewelddadige optreden van de Spaanse anarchistische 1 Mei-groep. Behalve de eerdergenoemde activiteiten leidde vooral dit laatste tot nauw overleg met verschillende overheidsinstanties. Aan het positionele recherche-werk werd en wordt in dit verband van BVD-zijde een wezenlijke bijdrage geleverd.

Gezien het verloop van het in december gehouden PSP-congres doet zich ook in dat milieu een sekere radikalisering voor ten koste van het ideale pacifisme. Een Amsterdams voorstel, inhoudende dat de PSP zich achter elke revolutionaire beweging zou stellen, ongeacht de aangewende middelen, werd voorlopig echter nog in portefeuille gehouden.

Nog om geheel andere redenen geniet de PSP - en breder: het radicaal pacifisme en links socialisme in ons land - onze aandacht en wél, zoals reeds aangeduid in het vorige halfjaarlijkse panorama en in daarop gevolgde periodieke rapportage, door de groeiende belangstelling van Oost-europese en vooral Oostduitse zijde voor deze politieke sector. De ge-

memoreerde slechte communicatie met de CPN en haar hulporganisaties en de daaruit volgende onmogelijkheid langs die weg propaganda in Nederland te bedrijven, vormen daartoe mede motieven.

De vanuit Oost-Duitsland gepleegde beïnvloedingsactiviteiten zijn er primair op gericht hier een gunstig klimaat te scheppen voor erkenning van de DDR en in het algemeen voor de oplossing van het vraagstuk van de Europese Veiligheid volgens Oostduits patroon. Men zoekt dit oogmerk o.a. te realiseren via bewust of onbewust daartoe medewerkende PSP-politici en relaties in pers- en radiowereld.

Er zijn aanwijzingen, dat met dit doel in gedachten ook gewerkt wordt aan de heropricting van een Vriendschapsvereniging Nederland-DDR. Te gelegener tijd zal hierover worden gerapporteerd.

Zeker is wel, dat deze beïnvloedingsactiviteiten zich grotendeels aan het oog van de buitenwacht - waartoe zelfs ook geestverwanten van de betrokken Nederlanders mogen worden gerekend - voltrekken. Dat de Oost-europese Inlichtingendiensten, i.c. het Oostduitse MfS, in dit werk een belangrijke rol wordt toebedeeld, is in dit licht nauwelijks verrassend meer, zij het dat men zich hierbij vaak bedient van de dekmantel van hulporganisaties als het "Nationale Front" en de "Liga für Völkerfreundschaft".

Rechts-extremisme

Hoewel de LOIT (organisatie van oud-SS'ers) enkele malen tot rapportage aanleiding gaf door haar plannen tot oprichting van een Stichting, die de financiële en sociale steunverlening aan invalide oud-SS'ers zou moeten organiseren, laat de uitvoering daarvan nog steeds op zich wachten. Voor het overige ontplooiden de enkele neo-nazistische groeperingen in ons land geringe activiteit, in overeenstemming met hun invloed trouwens.

Paul van Tienen, in het verleden inspirator van enig leven in deze dubieuze brouwerij, voelt zich - voor zover bekend - nog steeds veilig in zijn Spaanse asyl.

Suriname en de Antillen

a. Suriname

Politieke activiteit van enige betekenis door Surinamers of Surinaamse organisaties in Nederland werd in verslagperiode niet waargenomen. Van het Surinaams-Antilliaans actiecomité, waarover in het vorig overzicht werd gesproken, werd niets meer vernomen. Wel werden individuele contacten geconstateerd tussen Surinamers en extremistische organisaties in het buitenland.

De Surinaamse regering gaf tot nu toe geen uitvoering aan haar voornemen een Binnenlandse Veiligheidsdienst op te richten.

Gebleken is dat de Russische belangstelling voor Suriname toeneemt. Een tweetal Russische journalisten is voornemens medio 1968 een bezoek aan Suriname te brengen. Deze belangstelling werd nog gestimuleerd door het voorgenomen bezoek van een Surinaamse regeringsdelegatie aan de Sowjet-Unie.

b. Antillen

Ook door de Antilliaanse jongeren in Nederland werd geen politieke activiteit van betekenis ontwikkeld.

De samenwerking met de Antilliaanse Veiligheidsdienst werd op dezelfde voet voortgezet.

Diversen

De voorstellen voor de nieuwe A-lijst 1967/1968 werden in november 1967 ingediend bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Een herziene lijst met namen van politieke extremisten, die voor telefoonafluiting in buitengewone omstandigheden in aanmerking komen, werd ter beschikking van de Inspectie Bedrijfsveiligheid PIT gesteld.

In een aantal lessen bij EO werd door medewerkers van de afdeling o.m. aandacht besteed aan theorie en praktijk van evakuatie en exploitatie van gegevens, ter bevordering van de rechtszekerheid. Tijdens enige ontvangstdagen werden ook nieuwe ID-ambtenaren in het hoofdgebouw met deze materie geconfronteerd.

Personeel

In verband met het functioneel leeftijdsontslag verlieten eind 1967 vier medewerkers van de afdeling de dienst.

Van de nieuwe personeelsleden liep een aantal stage bij de afdeling, terwijl drie hunner, na hun stageperiode, ter verdere opleiding bij de afdeling werden gedetacheerd. De tot dusver met deze voortgezette opleiding opgedane ervaringen zijn bepaald gunstig.

Het tekort aan typistes - 2 vacatures bij het secretariaat - vormt soms een niet geringe handicap.

Bijdrage Afdeling G voor Panorama 1 oktober 1967 - 1 april 1968.

SOVJET UNIE.

Vertegenwoordiging h.t.l.

De aanvang van verslagperiode stond geheel in het teken van de feestelijke viering van de 50-jarige Oktoberrevolutie, waarvan het hoogtepunt op 8 november 1967 viel.

De door de herdenking geboden gelegenheid tot het voeren van intensieve propaganda werd volledig aangegrepen.

Pers, radio en televisie verkregen overvloedig materiaal, terwijl faciliteiten werden verleend voor het maken van reportages in de S.U. Daarnaast werden feestelijke ontvangsten gehouden en werden delegaties in de gelegenheid gesteld op financieel genereuse voorwaarden de feestelijkheden in de S.U. bij te wonen. Uiteraard werden linkse groeperingen, met name van dissidente communisten, aangemoedigd hun bijdrage te leveren bij het aanbieden van heilwensen, zowel h.t.l. als in Moskou.

Ongeveer gelijktijdig vond de viering plaats van het 20-jarig bestaan van de Vereniging Nederland-USSR, waaraan van Sovjetzijde veel aandacht en medewerking geschenken werd. Enig officieel relief werd verleend door de deelname van de Sovjet-ambassadeur en hogere ambassade-functionarissen, zomede door de overkomst uit de S.U. van een delegatie van de vriendschapsvereniging USSR-Nederland. Opgemerkt zij dat de CPN zich volledig afzijdig gehouden heeft van enige representatie bij of deelname aan genoemde feestelijke gebeurtenissen.

Ook in verslagperiode bleek de grote belangstelling van Sovjetzijde voor de zgn. universitaire kringen.

Veelvuldige contacten werden waargenomen tussen leden van de Sovjet Vertegenwoordiging - veelal inlichtingenefficiëren - en hoogleraren en studenten van meerdere universiteiten en studentenorganisaties (illustratief voor de frequentie waarmee deze plaatsvinden is dat in 1967 meer dan vierhonderd maal een contact tussen een lid van de Sovjet Vertegenwoordiging en iemand uit universitaire kringen waargenomen werd).

De contacten hielden veelal verband met reizen naar de S.U., soms op uitnodiging van de Russische autoriteiten, en manifestaties van studentenorganisaties waarvoor de hulp van de Sovjet Vertegenwoordiging, in de vorm van documentatiemateriaal, inleidingen e.d., ingeroepen werd.

De overkomst uit de Sovjet Unie van de dichter en de econoom in het kader van de herdenking van de 50-jarige Oktoberrevolutie werd benut voor een zo breed mogelijk patroon van activiteiten in de universitaire kringen. In maart j.l. werd een accoord voor de uitwisseling van studenten gesloten tussen de A.S.V.A. en de Moskouse studentenraad. In breder verband gezien trekt het de aandacht dat sinds enige tijd een toenemend aantal organisaties en instellingen op onderwijs-, cultureel en sociaal gebied zich spontaan tot de Sovjet Vertegenwoordiging wendt om verlichting of met een verzoek tot medewerking aan enigerlei activiteit of manifestatie. Het behoeft geen betoeg dat men van Sovjet-zijde steeds gaarne tot medewerking bereid is en een optimaal gebruik maakt van de op deze wijze geboden gelegenheid tot het voeren van propaganda en het ingang doen vinden van de communistische opvattingen. Tevens wordt hier een brede laag van contacten opgebouwd waaruit eventueel de geschikt geachte medewerkers t.b.v. klandestiene activiteiten geselecteerd kunnen worden.

Ook de belangstelling van de Sovjet Vertegenwoordiging voor de publiciteitsmedia bleef in onverminderde mate aanwezig. Relaties met enige belangrijke journalisten werden gelegd, gecontinueerd of geïntensiveerd. Als gevolg hiervan werd o.m. bij enkele televisieproducties Sovjet-materiaal gebruikt.

De belangstelling voor politieke stromingen of partijen was in verslagperiode toegespitst op dissident-communistische of links-socialistische groeperingen.

Met de leiding van de Vereniging Nederland-USSR, met inbegrip van het Vernu-reisbureau, onderhoudt de Sovjet Vertegenwoordiging een hecht contact; de indruk werd verkregen dat men van die zijde de Vereniging zoveel mogelijk wil inschakelen bij bezoeken uit de S.U.

Met betrekking tot de Nederlands-Russische gemeenschap h.t.l., de zgn. Russische immigrantengroep, wordt van Sovjet-zijde in toenemende mate aandacht gewijd aan de zgn. tweede generatie. Dit uit zich o.m. in pogingen de bijna volwassen jeugd aan jeugdvacantiecampen in de S.U. te doen deelnemen en het toezeggen van faciliteiten voor het volgen van hoger onderwijs in de S.U.

Vermeld zij tenslotte dat de samenstelling van de Sovjet Vertegenwoordiging h.t.l. in verslagperiode de reeds toegestane uitbreiding onderging. Het betreft hier de komst van een tweede landbouwraad, een 1e secretaris en een medewerker, terwijl de sterkte van de consulaire afdeling van 2 op 3 ambtenaren gebracht werd.

De sinds 1959 bestaande vacante plaats van een medewerkster bij de Intourist-vertegenwoordiging te Amsterdam, werd opgevuld door de benoeming en komst van een plaatsvervangend hoofd.

Inlichtingsactiviteiten.

De in Nederland geplaatste inlichtingsofficieren van het Komitee voor Staatsveiligheid (KGB) en de Militaire Inlichtingendienst (GRU) gingen onverdroten voort met het recruterende van agenten en informanten en het verzamelen van inlichtingen.

De Sovjetrussische vertegenwoordigingen in Nederland tellen bij het afsluiten van dit overzicht 71 mannelijke en 11 vrouwelijke diplomaten en personeelsleden. Van dezen zijn er 12 (18%) geïdentificeerd als tot het KGB of de GRU behorende inlichtingsofficieren, terwijl 20 (28%) op min of meer goede gronden ervan verdacht worden inlichtingsofficieren te zijn of als sgn. gecoöpteerde medewerkers diensten te bewijzen. Het percentage t.b.v. de Sovjet-inlichtingendiensten in Nederland werkende personen kan derhalve worden geschat op ca 45% van de totale bezetting van de gezamenlijke Sovjet-vertegenwoordigingen en instellingen in ons land.

Op 24-1-1968 vertrok de te secretaris van culturele aangelegenheden, Victor P. GUSAROV. In werkelijkheid was deze man de chef van de in Nederland geplaatste groep KGB-officieren. Wie hem als zodanig heeft opgevolgd, is nog niet vastgesteld kunnen worden.

In de afgelopen periode vertoonden de Russen weer bijzonder veel belangstelling voor het clandestien verkrijgen van wetenschappelijke en technische gegevens. Hun interesse ging daarbij val. uit naar de sectoren petrochemie en electronica. In enige gevallen kon geconstateerd worden dat men gebruik poogde te maken van de Nederlandse echtgenoten van in Nederland woonachtige Russische vrouwen, welke werkzaam zijn in de betreffende bedrijven. Ook probeerde men hierbij kleine zakenlieden, werkzaam op het terrein van de petrochemie of electronica, in te schakelen. Van hun contacten met personeelsleden van grotere firma's moesten zij dan gebruik maken om niet vrij te verkrijgen technische en wetenschappelijke informatie te bemachtigen.

Medewerkers, die in verband met hun beroeps werkzaamheden geruime tijd in de Sovjet Unie moesten verblijven, staan bij herhaling aan de penetrante belangstelling van de Russische veiligheids- en inlichtingendiensten bloot.

SATELLIETLANDEN.

Vertegenwoordigingen b.t.l.

In de bezettingen van de diplomatieke missies vonden de gebruikelijke mutaties plaats. De aanstelling van een medewerker bij de Poolse Handelsmissie, uitsluitend belast met binnenscheepvaart-aangelegenheden, kreeg haar beslag.

De vestiging van een vertegenwoordiging van het Roemeense Staatsreisbureau ONT, waarvoor reeds toestemming is verleend door het Ministerie van Buitenlandse Zaken, zal binnenkort worden gerealiseerd.

Inlichtingsactiviteiten.

Dat de Oostblok-inlichtingendiensten in de verslagperiode niet stil hebben gezeten, is weer duidelijk gebleken. Zij waren actief bezig in en tegen Nederland. Ook enige alhier gescrediteerde leden van de officiële vertegenwoordigingen der Satellietlanden speelden hierbij een rol. Bovendien bezochten meerdere als medewerkers van Oostblok-inlichtingendiensten bekende personen, al dan niet gedekt door een diplomatieke status, ons land.

Hieronder volgt een opsomming van de aard der verschillende opdrachten van de Satelliet-inlichtingendiensten in de afgelopen verslagperiode, die althans door de BVD konden worden onderkend.

Militair.

- NATO:

De Luxemburgse justitiële autoriteiten hielden in november 1967 een ambtenaar van de Poolse Handelsmissie uit Den Haag aan, op wie zij tekeningen aantreffen van NATO-bases in West-Duitsland. De Poolse functionaris keerde in december 1967 op eigen initiatief voorgee'd naar Polen terug, kennelijk omdat de grond hem onder de voeten te heet was geworden.

- AFCENT:

De Polen en met name hun militair attaché, legden nieuwe contacten met leden van de Poolse kolonie, woonachtig in de omgeving van het AFCENT-hoofdkwartier.

De Tsjechoen blijken hun landgenoten aan te sporen in ditzelfde gebied een werkkring te ontameren in bars en andere nachtgelegenheden, die zij wellicht beschouwen als pleisterplaats van AFCENT-militairen.

- Vliegbases:

De Poolse militair attaché probeerde via eenvoudige werklieden van Poolse herkomst, die reeds lange tijd niet meer de aandacht op zich hadden gevestigd, gegevens te verzamelen over de vliegbasis Seesterberg.

- Oliebeveerrading: Tsjechen gaven er blijk van belangstelling te hebben voor gegevens omtrent de oliebeveerrading op de luchthaven Schiphol.

Technisch-wetenschappelijk.

De reeds in het vorige Panorama genoemde Nederlandse zakenman, die opdracht had formules te leveren van chemische procedés, die hij zijn Poolse opdrachtgevers in handen speelde via koeriers, dekadressen en dode brievenbussen en die goede relaties onderhield met de eerdergenoemde in Luxemburg aangehouden Pool, heeft zich intussen in Polen gevestigd en zal binnenkort gevolgd door zijn vrouw.

/worden

Aanwijzingen werden ontvangen dat bepaalde leden van de Poolse Ambassade zich uitvoerig lieten inlichten door stagiairs over hun ervaringen in Nederlandse bedrijven, fabrieken en laboratoria.

Economisch.

Nederlandse EBO-functies werden op omzichtige wijze "gecultiveerd" door Tsjechen.

Leden van de Tsjechische Vertegenwoordiging hebben krachtens een nieuwjaarsboodschap van hun Minister van Buitenlandse Zaken opdracht ten behoeve van de Tsjechische economie te proberen zo veel mogelijk informatie te verzamelen.

Politic.

Een alhier gencrediteerde Tsjechische diplomaat trachtte gegevens te verkrijgen over studentenorganisaties hier te lande, over politieke partijen, de euroverenigingen en het personeel in Nederland.

Hiermee werden door de Tsjech Nederlandse relaties ingeschakeld, die door hem financieel werden beloond voor hun informatie.

D.D.R.

In deze verslagperiode is wederom gebleken dat de Oostduitse autoriteiten allerlei situaties benutten om tot de door hen zo vurig nagestreefde "Anerkennung der DDR" te geraken, o.a.

1. Door een Haags impresariaat werd voor een Oostduitse pianiste een tournee door Nederland geregeld. Van Oostduitse zijde wilde men echter slechts accoord gaan met het contract, indien het impresariaat zich zou verplichten om de pianiste in alle publicaties aan te kondigen als een kunstenaar "aus der Deutschen Demokratischen Republik".

Het impresariaat heeft één exemplaar van de aankondigingsaffiche laten vervaardigen met de verzochte vermelding "uit de Duitse Demokratische Republik" en deze aan de pianiste toegezonden.

De in Nederland te besigen affiches dragen bovenvermelde toevoeging echter niet.

2. Aan het verzoek van een Oostduits bedrijf - dat reeds enige jaren wetenschappelijke contacten onderhield met het Organisch Chemisch Instituut TNO te Utrecht - om een wetenschappelijk medewerker gedurende vier weken voor studiedoelinden naar het TNO-instituut te zenden, heeft het TNO-instituut in principe zijn medewerking toegezegd.

Naderhand echter verzoekt het Oostduitse bedrijf de bemiddeling van het TNO om bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken een inreisvisum voor de Oostduitser aan te vragen, welk visum dan aan een Nederlandse doorlaatpost door de Oostduitser in ontvangst zou kunnen worden genomen, waarna hij Nederland zou kunnen binnereizen.

De bedoeling van de Oostduitse autoriteiten was dat deze Oostduitser dan op een Oostduits paspoort Nederland zou binnereizen.

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft haar bemiddeling hiervoor geweigerd.

3. Meerdere gevallen zijn bekend geworden dat de Oostduitse autoriteiten voor de huwelijksvoltrekking tussen een Oostduitse vrouw en een Nederlander een "Ehefähigkeitsklärung" eisen, afgegeven door de ambtenaar van de burgerlijke stand in de woonplaats van de Nederlander, welke verklaring gelegaliseerd dient te worden door een Nederlandse consulaire vertegenwoordiging in een land waar tevens een Oostduits consulaat is gevestigd.

De bedoeling van de Oostduitse autoriteiten was vervolgens de handtekening van de ambtenaar van de Nederlandse vertegenwoordiging in het bevuste Oostblok-land te doen legaliseren door de Oostduitse vertegenwoordiging in dat land.

Door het Ministerie van Buitenlandse Zaken werd dit streven van de Oostduitse autoriteiten onderkend en werd bemiddeling hiervoor - zoals door de Oostduitse autoriteiten aangegeven - geweigerd.

Vertegenwoordiging van de CHINESE VOLKREPUBLIEK.

De in China met verlof vertoevende alhier geaccrediteerde functionarissen zijn nog steeds niet naar Nederland teruggekeerd. Onlangs is agrément aangevraagd voor een nieuwe attaché, hetgeen voor het Ministerie van Buitenlandse Zaken aanleiding is geweest om opgave te verzoeken van de functionarissen die niet sullen terugkeren.

De Chinese Vertegenwoordiging zet nog immer de deuren wijd open voor studenten en scholieren, die interesse betonen voor de Chinese Volksrepubliek en Vietnam.

De in Nederlandse havens binnenlopende Chinese schepen worden eveneens benut om de gedachten en ideeën van MAO Tse-tung uit te dragen.

Aan boord van ōm ōchip bevond zich zelfs onder de bemanning een "MAO Tse-tung Thought Propaganda Troup", die voorstellingen gegeven heeft voor de vooraanstaande Oversee-Chinezen in Nederland.

Het "Institute of Social Studies" staat kennelijk in de belangstelling van de Chinese Vertegenwoordiging. Zij heeft met enige Afrikaanse studenten nauwe relaties aangeknoept.

Drie leden van een technische Chicom delegatie, vertrekkende in West-Duitsland, bracht medio maart 1968 een bezoek van enige dagen aan Nederland en daarna naar België door te reizen. Gedurende haar verblijf alhier werd ter Vertegenwoordiging overnacht. Dit is de eerste maal na de bekende lassersaffaire in 1966, dat een Chicom delegatie in Nederland is geweest.

PANORAMA AFDELING D.

Oktober 1967 t/m maart 1968.

Algemeen.

Het periodieke overleg met de militaire inlichtingendiensten vond voortgang. Onderwerp van overleg vernde e.a. de door de Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten in haar verslag van 9 november 1967 nr. 9394 bepleite beperking van het aantal functies waarvoor een veiligheidsonderzoek wordt ingesteld. Ook werd aandacht besteed aan een regeling voor de beveiliging van gerubriceerde informatie ingeval van faillissement van een bedrijf waaraan dergelijke informatie is verstrekt.

De werkgroep NATO/VEU-beveiliging, bestaande uit vertegenwoordigers van de militaire inlichtingendiensten en de B.V.D. zette haar werkzaamheden voort. Veel aandacht werd besteed aan de controle op de ATOMAL informatie. Ook werd het ontwerp voor het herziene NATO-beveiligingsvoorschrift behandeld.

Veel aandacht werd besteed aan het in zo wijd mogelijke kring bekend stellen van de bevindingen van de Kamer Commissie in haar rapport over de B.V.D., teneinde het beveiligingsbeleid beter in overeenstemming te doen zijn met de daarin ontworpen principes. Een en ander stuit op veel weerstand bij beveiligingsfunctionarissen.

Het hoofd van de afdeling woonde een vergadering bij van het NATO Security Committee en van de werkgroep die een beveiligingsreglement voor Eurocontrol moet ontwerpen.

Door enkele medewerkers van de afdeling, belast met de bewerking van beveiligingstechnische onderwerpen, werd een werkbezoek gebracht aan de School Militaire Inlichtingendienst.

Aan het einde van de verslagperiode vond vanwege het NATO Security Directorate een inspectie plaats van de ATOMAL- en Communicatiebeveiliging in Nederland, waarbij het accent op de ATOMAL-beveiliging lag. Geïnspecteerd werden twee militaire en één civiele subregistry. Een hoofdamtenaar van de afdeling woonde deze inspecties bij.

Gebieden van beveiliging.

De door de bedrijven, waarvan enkele personeelsleden op grond van de beschikking van de Minister van Binnenlandse Zaken zijn belast met het inwinnen van politieke antecedenten bij de politie, ingediende opgaven betreffende in 1967 op grond van politieke antecedenten afgewen sollicitanten werden voor zover nodig met de beveiligingsfunctionarissen besproken.

Inspecties van de NATO-beveiliging werden uitgevoerd bij de Permanente Nederlandse Vertegenwoordiging bij de Noord-Atlantische Raad te Brussel, Hr. Ms. Ambassade te Londen, het Ministerie van Binnenlandse Zaken, het Ministerie van Verkeer en Waterstaat en het R.V.O./T.N.O.. Bij eerstvermelde inspectie werd, in verband met de plaatsgehad hebbende verhuizing naar Brussel, tevens uitvoerig aandacht besteed aan de gehele beveiligingsopzet. Voorts werd bij de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiging bij de Europese Gemeenschappen te Brussel een onderzoek ingesteld naar de wijze waarop gerubriceerde Euratom-gegevens behandeld en beheerd worden.

Naar aanleiding van een verzoek van het Ministerie van Economische Zaken werd de beveiligingsambtenaar van dat Ministerie geïntroduceerd bij het R.C.N. en in de gelegenheid gesteld zich op de hoogte te stellen van de beveiligingsvoorzieningen t.a.v. het U.C.-project.

Inwendige Veiligheid.

Het vnd. hoofd van de afdeling woonde aan het einde van de verslagperiode een bijeenkomst van een aantal leden van de Commissie Inwendige Veiligheid bij.

Op deze bijeenkomst werd een, in overleg met de Militaire Inlichtingendienst opgestelde, herziene appreciatie van de Binnenlandse Tegenstander aanvaard. Op een waarschijnlijk in het najaar bijeen te roepen vergadering van genoemde commissie zullen de consequenties hiervan m.b.t. het Basisplan nader worden besproken.

Mede door de politieke ontwikkeling der laatste jaren is de voortgang op dit terrein zeer gering geworden.

Emigratie.

Het overleg met de Ministeries van Sociale Zaken en Volksgezondheid en van Buitenlandse Zaken en de tot dusver in acht genomen geheimhouding ten opzichte van buitenlandse visa-ambtenaren insake het doergeefbeleid te beëindigen leidde niet tot het gewenste resultaat. Overeenstemming werd wel bereikt over de bij ev. vragen van Kamerleden te volgen gedragslijn.

Het aantal aanvragen i.v.m. emigratie nam in vergelijking met de overeenkomstige verslagperiode van 1966/67 met 10% toe.

Voorlichting en Instructie.

Een aanvang werd gemaakt met het geven van meer gedetailleerde voorlichting aan beveiligingsfunctionarissen in verband met door dezen te voeren z.g.n. debriefingsgesprekken met personeelsleden, die van een verblijf in een land met een communistische regeringsvorm zijn teruggekeerd. De gegeven "proefcursus" beperkte zich voorlopig tot de beveiligingsfunctionaris van één bedrijf.

In december 1967 vond een der periodieke bijeenkomsten met de beveiligingsambtenaren van de ministeries plaats. Uitvoerig werd ingegaan op het rapport van de Werkgroep Politieke Antecedenten en het verslag van de Vaste Kamer Commissie van 9 november 1967.

In samenwerking met de afdeling Opleiding wordt voor enkele tientallen functionarissen die bij de Overheid of bij beveiligde bedrijven een taak op het gebied van de beveiliging hebben, een serie lessen gehouden.

Voor het personeel van Shape Technical Centre werd, in samenwerking met de afdeling Opleiding, een twaalfde film over beveiliging vertoond.

HD, 16 april 1968.

PANORAMA van 1 oktober 1967 tot 31 maart 1968

Afdeling E

Sectie EJ Het tekort aan Tsjechische vertalers kon nog steeds niet worden opgeheven; door langdurige ziekte van een Poolse vertaler dreigt ook in deze sector vertraging te zullen gaan optreden.

Sectie EO De gebruikelijke opleidingen, als bedoeld in het Reglement Opleiding en Examens BVD, werden gehouden. Voor personeelsleden van gemeenten en rijks politie, N.S. en Staatsmijn politie, die in het bezit zijn van het z.g. Veiligheidsdienst diploma, werden de gebruikelijke tweejaarlijkse herhalingscursussen georganiseerd. Voor verschillende verbindingen werden buiten cursusverband lezingen gehouden en filmvoorstellingen verzorgd, terwijl als gastdocent medewerking werd verleend aan diverse opleidingsinstituten van de politie en de strijdkrachten. De sectie verhuisde naar het pand Groot Hertoginnelaan 70.

Sectie E IX De "Leidse affaire" heeft onze informatiepositie bij de diverse instellingen van Wetenschappelijk Onderwijs geen goed gedaan. Administratieve gegevens omtrent studenten en afgestudeerden worden thans uitsluitend schriftelijk via de rectores magnifici ingewonnen. Deze werkwijze kan niet worden gevolgd in de B- en C-sfeer, omdat het gevaar bestaat dat de betrokkene hieromtrent door zijn Universiteit of Hogeschool wordt ingelicht. Dit gevaar is n.l. niet denkbeeldig. In de verslagperiode is bekend geworden dat de rector magnificus van de Universiteit van Amsterdam - zonder vooraf ruggespraak met de Dienst te houden - alle studenten en afgestudeerden, waarnaar de laatste jaren onderzoeken werden ingesteld, hiervan schriftelijk op de hoogte heeft gesteld.

Als gevolg van de bepalingen van het nieuwe "Besluit Bevolkingsboekhouding", dat per 1 januari 1968 in werking trad, ontstonden hier en daar enkele moeilijkheden bij het verzamelen van gegevens uit de Bevolkingsregisters. Deze moeilijkheden waren echter niet van ernstige aard, zij konden in overleg met de betrokken gemeentelijke instanties tot nu toe bevredigend worden geregeld.

Sectie E XIII Het toenemende verkeer bemoeilijkt het dynamische volgwerk in hoge mate. Veel aandacht werd besteed aan de beveiliging van het radioverkeer tussen de volgauto's. Met buitenlandse nevendiensten werd vruchtbaar samengewerkt.

9 april 1968

Bijdrage ACD voor Panorama 1 oktober 1967 tot 1 april 1968

1. Administratieve zaken

Tijdens de verslagperiode werd het beeld van de werkzaamheden beheerst door het streven een goede aansluiting tot stand te brengen tussen de gereorganiseerde afdeling C en ACD. Voor dit doel werd een groep documentaristen van de sectie ACD/P (persoonsdocumentatie) centraal opgesteld bij de afdeling C. De enkele jaren geleden bij de afdeling B geplaatste ACD/PB-groep stond, voor zover mogelijk, model. De werkzaamheden van de ACD-sectie voor mechanische administratie werden eveneens aan de nieuwe situatie aangepast. Een aantal procedures diende ingrijpend te worden gewijzigd, enkele compartimenteringsvoorschriften werden verruimd en ontwerpen werden gemaakt voor centrale handkaartsystemen, door de ACD/PC-groep bij te houden t.b.v. de afdeling C. Een gelukkige omstandigheid was dat eind 1966 het waarnemend hoofd van de afdeling ACD speciale bevoegdheden had gekregen met betrekking tot de coördinatie en inspectie van documentatie en administratie bij de gehele Dienst.

2. Verbouwingen

Door verbouwingen op de ACD-etage kon voor de input-groep van de sectie mechanische administratie een aanmerkelijk betere werkruimte worden geschapen. In de cartotheekzaal werden ingrijpende wijzigingen aangebracht. De sectie ACD/O (onderwerpsdocumentatie) verloor evenwel de beperkte, nog aanwezige reserveruimte.

3. Personeel

Voor het hoofd van de sectie ACD/P werd één jaar uitstel van functioneel leeftijdsontslag verkregen, waardoor het probleem van de opvolging van de huidige ACD-sectiechef's iets minder nijpend is geworden.

april 1968

HACD / 4

PANORAMA PERIODE 1-10-1967 tot 1-4-1968

Afdeling Personeelszaken.

Personeelsbeheer.

In de verslagperiode is overleden de heer Vervoersbeambte A, op de leeftijd van 55 jaar.

Aan 28 personeelsleden is eervol ontslag verleend, waarvan 24 wegens het bereiken van de pensioengerechtigde of uitkeringsgerechtigde leeftijd (4 hogere, 13 middelbare en 7 lagere ambtenaren) en 4 op eigen verzoek (w.o. 3 vrouwelijke personeelsleden).

In dienst zijn getreden 15 personeelsleden, waaronder 3 stagiaires met een middelbare en 2 met een academische opleiding.

Van deze 15 personen zijn er 10 aangetrokken door bemiddeling van reeds in dienst zijnde personeelsleden, 1 na een spontane sollicitatie en 4 door middel van 10 in verschillende dagbladen geplaatste advertenties. Op deze 10 advertenties zijn 420 sollicitatiebrieven ontvangen.

Zoals het zich thans laat aanzien, zijn er - op een jong jurist na - momenteel voldoende jonge academici. De werving van stagiaires met een middelbare opleiding wordt voortgezet.

In de sinds januari 1967 bestaande vacature bij de sectie welke is belast met functiewaardering, personeelsbeoordeling en organisatie, waarover in de vorige verslagperiode is bericht, is inmiddels kunnen worden voorzien. In verband met het bereiken van de uitkeringsgerechtigde leeftijd van het hoofd van deze sectie in november a.s. zal nog een kracht moeten worden aangehouden.

Het nijpend gebrek aan typistes, waarin niet kan worden voorzien door krachten van uitzendbureaus, geeft echter nog steeds reden tot bezorgdheid. Zo is bijvoorbeeld op de op 2 maart 1968 in de dagbladen geplaatste advertentie voor typistes geen enkele sollicitatiebrief binnen gekomen.

Aan 3 middelbare ambtenaren is op grond van de 5%-ziektekostenregeling een tegemoetkoming in ziektekosten toegekend.

Commissie van Overleg.

Ook in de onderhavige periode beperkte zich het contact in de sfeer van het overleg geheel en al tot het informele vlak. Onderwerp van bespreking waren o.a. de rechtspositie van de serveersters en de beloning van het reserve-volgpersoneel.

Door de ambtenarendelegatie is met klem aangedrongen op een voorziening om de discrepantie tussen de berekeningsgrondslag voor het pensioen en voor de uitkering na het functioneel leeftijdsontslag voor de vervoersbeambten op te heffen. De mogelijkheid daarvan is in studie.

**Personeelszorg en
Organisatie.**

De methodische personeelsbeoordeling vond in verscheidene sectoren van de Dienst regelmatig toepassing. De periodiciteit van de beoordeling kwam echter door de onvoldoende bezetting nog onvoldoende tot haar recht.

Ter voorbereiding van een nieuwe beoordelingsronde en ook in incidentele gevallen werden m.b.t. een aantal functies hernieuwde of geheel nieuwe beschrijvingen vervaardigd. Over de waardering van een aantal functies werd van advies gediend onder meer in verband met bevorderingsvoorstellen.

Met betrekking tot bepaalde groepen van ambtenaren werden ter bevordering van een meer gecoördineerd bevorderingsbeleid de functionele bevorderingscriteria opnieuw aan een beschouwing onderworpen en werd ter zake geadviseerd.

In een aantal gevallen werden adviezen uitgebracht die tot een hersiening van de organisatiestructuur bij enkele onderdelen van de Dienst aanleiding gaven.

Terwijl genoemde hoofdtaken de meeste aandacht in beslag namen werd daarnaast medewerking verleend onder meer aan de selectie van sollicitanten, de begeleiding van stagiaires, de uitvoering van een cursus leesvaardigheid, het toezicht op de examens van de interne opleidingen en aan activiteiten van het Sociaal Fonds en de Ideeëncommissie.

Sociaal Fonds.

Het bestuur van het Sociaal Fonds vergaderde in het afgelopen tijdvak zeven maal. Behandeld werden daarbij negen gevallen van verzoeken om steunverlening. Daarmede was in totaal een bedrag van f 11.880,-- gemiddeld, dat vrijwel geheel, d.w.z. op f 200,-- na, werd verstrekt in de vorm van renteloze geldleningen.

Het aantal contribuanten bedroeg op 1 april 1968: 486 (497).

**Maatschappelijk
rk.**

Tegen 1 november 1967 heeft de maatschappelijk werker na langdurige afwezigheid wegens ziekte haar taak gedeeltelijk hervat.

Panorama periode
1-10-1967 tot 1-4-1968

Afdeling Financiën en Inwendige Dienst.

Begroting.

Het begrotingsvoorstel voor het jaar 1969 is op 26 maart 1968 ingediend.

De bezetting werd voor 1968 vastgesteld op 621 man. Er werd echter slechts voor 614 man geld toegewezen in verband met het onvervuld blijven van vakatures.

Aangesien verwacht wordt, dat het aantal vakatures zal dalen is voor 1969 geld gevraagd voor de totale teegestane bezetting van 621 man, hetgeen dus betekent dat voor Personeelsuitgaven een kleine verhoging is geraamd.

Ook voor de materiële en de representatieve uitgaven zijn verhogingen gecalculéerd, welke, gelet op de prijsstijgingen, gering zijn te noemen.

De geheime uitgaven zijn gehandhaafd op het bedrag van 1968.

Administratie.

Per 1 januari 1968 is de eerste fase van het systeem "Geïntegreerde Personeels- en salarisadministratie" in werking getreden.

Deze gewijzigde administratie heeft een niet onbelangrijke toename van werk veroorzaakt.

Voordelen voor de Dienst staan hier niet tegenover.

Invoering van de 2e fase wordt met zorg tegemoet gezien.

Premiespaarregeling.

De premies op gespaarde bedragen en op z.g. gepremieerde bestedingen werden gedurende het eerste kwartaal van 1968 betaald.

Vervoer.

Door het overlijden van één der vervoersbeambten daalde de sterkte van 18 tot 17 man. Dit aantal vervoersbeambten zal nog met één man worden verminderd per 1 november a.s. door het ontslag van één hunner in verband met het bereiken van de 60-jarige leeftijd.

Gedurende de verslagperiode werd een drietal vergunningen voor het gebruik van de eigen auto tegen kilometervergoeding ingetrokken.

Het aantal ambtenaren, dat voor dienstreizen van de dienstauto's gebruik maakt is daarentegen wederom uitgebreid.

Huisvesting.

Rond de jaarwisseling werd het pand Groot Hertoginne-laan 70 in gebruik genomen, nadat dit pand in opdracht van de Rijkgebouwendienst grondig was gerestaureerd.

Het pand Laan Copes van Cattenburch 38 werd tegelijkertijd ontruimd en wederom aan de Rijkgebouwendienst ter beschikking gesteld.